

Bilag 2

Fra Borgmesterens Afdeling

Dato 07-01-2021

Forløbet af og forudsætningerne for budgetlægningen for budget 2022-2025

I dette bilag beskrives, hvordan den politiske og den administrative budgetproces tilrettelægges på en række konkrete områder.

1. Krav til anlægsforslag

Teknik og Miljø fremsender i starten af maj forslag til udmøntningen af puljerne til Øvrig kollektiv trafik, Infrastruktur – veje, Kombinationsrejseanlæg, Miljø og biodiversitet og Klimasikring i 2024 og 2025. Alle magistratsafdelingerne fremsender samtidigt anlægsforslag til udmøntningen af bufferen i 2024 og 2025.

I lighed med tidligere udmøntninger foreslås det, at anlægsforslag opfylder/indeholder følgende:

- Forslagene udarbejdes i de skabeloner, der generelt anvendes til at beskrive anlægsforslag
- Nøgletal i form af en plads-, m²-pris eller lignende oplyses
- Det beskrives hvordan prisen på projektet er fremkommet eller sammensat, samt om der er alternativer eller skaleringsmuligheder.
- Som udgangspunkt laves der benchmark i forhold til andre lignende projekter i kommunen, i andre kommuner eller i andre sektorer.

Der kan være anlægsprojekter, som kan undtages for nøgletal og benchmarks. Det kan fx gælde nytænkende projekter på idéstadiet, ligesom der også kan være en bagatelgrænse. Undtagelserne vil ske ud fra en konkret vurdering og i dialog mellem ma-

gistratsafdelingerne og Borgmesterens Afdeling. For områder med fastetablerede rammebeløb, kan disse oplyses som internt benchmark.

- Der oplyses en grundpris, der vil udgøre, hvad der efterfølgende vil være til finansieringen af erhvervelse af grunden. Dog gælder særlige regler for ældre-, pleje- og handicapboliger, servicearealer og dagtilbud på førskoleområdet.
- Forslagene lever op til de tilkendegivelser, som Byrådet har fastslået i forbindelse med vedtagelsen af den 10-årige anlægsplan for 2024-2033.
- Eventuelle driftsomkostninger anføres ligesom de skrives ind i følgeskrivelsen til afdelingernes budget.

2. Partiernes budgetforslag

Processen for fremsendelsen af partiernes budgetforslag følger den, der blev anvendt i Budget 2021.

Fristen for fremsendelse af partiernes budgetforslag og prioriteringer er mandag den 9. august 2021. Budgetforslagene følger herefter Magistratens budgetforslag.

Det betyder, at politikerne overordnet set har kendskab til økonomiaftalen om kommunernes økonomi, når forslagene skal afleveres. Et konkret overblik over alle konsekvenser af økonomiaftalen tilvejebringes dog først med Magistratens budgetforslag.

Budgetforslag fremsendes til Byrådet (Byrådsservice), og sættes løbende på byrådsdagsordenen til orientering. Budgetforslag placeres sidst på Byrådets dagsorden, senest på byrådsmødet den 18. august. På disse byrådsmøder vil der være mulighed for en kort præsentation og en kort ordførrunde, hvor politikerne kan komme med input til, hvad der ønskes belyst af de relevante magistratsafdelinger.

Magistratsafdelingernes belysninger af budgetforslagene skal blandt andet indeholde en beskrivelse af forslagets værdi for borgerne samt evt. beskrive dets relation til aarhusmålene.

Alle budgetforslagene og magistratsafdelingernes belysninger behandles i Magistraten den 6. september i sam-

menhæng med behandlingen af Magistratens budgetforslag. Materialet byrådsbehandles herefter ved førstebehandling af Magistratens budgetforslag den 15. september. Her vil der være mulighed for en debat om de samlede forslag, blandt andet på baggrund af magistratsafdelingens belysning. Herefter indgår budgetforslagene og belysningerne i budgetforhandlingerne.

Magistratsafdelingerne tilrettelægger en proces, der sikrer, at udkast til belysning af forslagene behandles i udvalgene forud for behandlingen i Magistraten den 6. september. Formålet er at sikre et godt grundlag for Byrådets budgetdrøftelse, hvor både de politiske forslag og den samlede økonomi er velbelyst.

Magistratsafdelingernes belysninger af de politiske beslutningsforslag må maksimalt være på 2 sider i de udarbejdede skabeloner. I begrænset omfang vil det være muligt at vedlægge bilag med beregningsforudsætninger mv.

Op til budgetforhandlingerne i september vil det undtagelsesvist være muligt for partierne at fremsende temaer, som ønskes drøftet i forhandlingerne. Det vil tidsmæssigt være vanskeligt for magistratsafdelingerne at udarbejde kvalificerede belysninger på dette tidspunkt, så disse kan nå at indgå i budgetforhandlingerne.

Tabel 1: Proces for partiernes beslutningsforslag

Mandag – 9. august	Partierne har frist for fremsendelse af budgetforslag
Senest onsdag – 18. august	Budgetforslag behandles i byrådet
Torsdag - 2. september	Budgetforslag og afdelingernes belysning udsendes med Magistratens dagsorden
Mandag – 6. september	Magistraten behandler Magistratens budgetforslag samt partiernes budgetforslag
Torsdag - 9. september	Budgetforslag udsendes sammen med byrådets dagsorden
Onsdag - 15. september	Byrådet 1. behandler Magistratens budget samt budgetforslag
Efter 15. september	Budgetforslag indgår i budgetdrøftelserne

3. Magistratsafdelingernes beskrivelse af budgetudfordringer

I følgeskrivelsen til afdelingernes budgetforslag er der mulighed for at gøre opmærksom på områder med driftsproblemer. Magistraten vil få mulighed for at drøfte budgetudfordringerne på magistratsmødet den 31. maj.

I følgeskrivelsen anføres endvidere eventuelle driftsomkostninger, som følger af de anlægforslag som afdelingerne fremsender.

De beskrevne driftsudfordringer og afledte driftsomkostninger som følger anlægforslagene samles efterfølgende i overskriftsform i et bilag, som vedlægges Magistratens budgetforslag. De politiske partier har herefter mulighed for eventuelt at adressere udfordringerne i budgetforhandlingerne.

4. Udvalgenes inddragelse i budgetlægningen

I de senere års budgetlægning er der arbejdet på at give udvalgene en mere central rolle i forhold til at sikre, at Byrådet (i princippet) drøfter hele budgettet og ikke kun eventuelle udisponerede midler, der opgøres i budgetprocessen.

I udvalgene vil der i forbindelse med budgetlægningen for budget 2022 være fokus på, at øge gennemsigtigheden i hvad pengene bruges til i de enkelte afdelinger. Dette vil ske med henblik på, at klæde udvalgsmedlemmerne bedre på til at kunne drøfte omprioriteringsmuligheder.

I foråret afsættes der tid på udvalgmøderne til at gennemgå og belyse budgettet på de enkelte områder. Gennemgangen vil have fokus på den værdi for borgerne, der opnås for de penge der bruges. Samtidig skal der i udvalgene laves et format, som sikrer, at udvalgsmedlemmerne kan stille uformelle spørgsmål og få kvalificeret finansieringsforslag.

Byrådet har i forbindelse med vedtagelsen af den økonomiske politik besluttet, at de enkelte fagudvalg skal følge op på og vurdere "egne" budgetmål hvert kvartal. De en-

kelte udvalg tilrettelægger selv formen for arbejdet med budgetlægningen og opfølgningen på budgetmålene.

Målene udgør de politiske krav til den værdi for borgerne og samfundet, som skal komme ud af de bevilgede midler. Derfor er det centralt, at udvalgene drøfter de opstillede mål, hvilken værdi, der ønskes for borgerne samt hvilke prioriteringer dette kræver på de enkelte områder.

Udvalgene vil i løbet af foråret blive orienteret om den økonomiske situation på de enkelte områder, ligesom de principper og metoder, der anvendes i budgetlægningen på de enkelte områder vil blive drøftet. Også i behandlingen af eventuelle budgetudfordringer på et område vil udvalgene have fokus på nødvendige omprioriteringer.

5. Fremsendelse af spørgsmål

Som beskrevet i indstillingen vil Borgmesteren efter byrådsseminaret den 30. august afholde afklarende møder med Byrådets partier. Partierne kan på møderne aflevere spørgsmål, der ønskes afklaret og undersøgt. Spørgsmålene kan også sendes til Borgmesterens Afdeling (budget@ba.aarhus.dk).

Da det normalt tager nogle dage at svare på spørgsmål, opfordres der til, at spørgsmålene fremsendes i god tid, inden svaret forventes modtaget. Borgmesterens Afdeling vil herefter fremsende materialet til alle partier snarest muligt.

6. Udarbejdelse af Magistratens budgetforslag

I magistratsafdelingernes bidrag til budgetlægningen tages der på driftssiden udgangspunkt i overslagsårene i det vedtagne Budget 2021 korrigeret for lovændringer og byrådsbeslutninger. På anlægssiden er udgangspunktet investeringsoversigten for 2021-2024.

Budgetmodellerne indarbejdes i budgetforslaget, og udgiftsudviklingen som følge af befolkningsudviklingen synliggøres i materialet.

Magistratsafdelingerne fremsender deres bidrag til budgetforslaget i midten af maj 2021. Efter sommeren indarbej-

des effekten af årets økonomiske aftale mellem KL og Regeringen i budgetforslaget.

7. Behandlingen af Magistratens budgetforslag

Magistraten og Økonomiudvalget vil løbende blive orienteret om den generelle økonomiske situation.

På orienteringsseminaret for Byrådet den 30. august vil der blive orienteret om indholdet af Borgmesterens budgetforslag.

Efter fremsendelsen af Magistratens budgetforslag kan KL udsende en opdateret tilskudsmodel, som kan indebære ændringer i de tekniske budgetforudsætninger og økonomien. Alle tekniske budgetforudsætninger vil blive forelagt på 1. fællesmøde. Nye oplysninger udefra (primært fra KL) kan dog fremkomme senere. Byrådet vil i den situation blive orienteret så hurtigt som muligt.

Den politiske behandling af budgetforslaget i Byrådet foregår fra starten af september og frem til budgetvedtagelsen onsdag den 13. oktober 2021.

Den politiske behandlingsfase omfatter mulighed for fremsendelse af ændringsforslag, fællesmøder mellem Magistraten og Økonomiudvalget samt politiske drøftelser om en mulig indgåelse af et forlig.

Ændringsforslag fra de af Byrådets partigrupper, som ikke indgår i et eventuelt budgetforlig, skal fremsendes til Borgmesterens Afdeling senest onsdag den 29. september. Ved 2. behandlingen af budgettet vil der blive stemt om budgetforliget under ét. Budgetforliget vil blive anset som ét ændringsforslag til budgetforslaget. Hvis et eller flere partier ønsker at stemme imod dele af budgetforliget, vil der skulle fremsendes ændringsforslag. Partierne/byrådspolitikerne vil kunne få hjælp til udformningen af ændringsforslag ved henvendelse til Borgmesterens Afdeling (budget@ba.aarhus.dk).

8. Procedure for fremlæggelse af budgetforslaget

Proceduren for fremlæggelsen af budgetforslag vil forløbe på samme måde som de seneste år.

Borgmesterens budgetforslag vil blive sendt fortroligt til Byrådet fredag den 27. august 2021.

Materialet vil blive gennemgået for Byrådets medlemmer på orienteringsseminaret mandag den 30. august. Materialet vil blive offentliggjort på kommunens hjemmeside og gennemgået for pressen tirsdag den 31. august.

Gennemgangen af materialet på orienteringsseminaret den 30. august vil ske med forbehold for, at Magistraten på dette tidspunkt ikke har behandlet budgetforslaget, og derfor endnu ikke har truffet sine konklusioner. Magistraten behandler budgetforslaget mandag den 6. september 2021.

Onsdag den 1. september 2021 kl. 16:00-17:00 vil budgetforslaget blive behandlet på et møde mellem Byrådet og FællesMED.

9. Udformning af budgetmaterialet og evaluering af budgetforløbet

Ligesom i budget 2021 vil magistratsafdelingernes mål fremgå af budgetredegørelsen. Udvalgene vil drøftet udformningen af budgetmålene, inden de fremsendes i afdelingernes budgetforslag. For at synliggøre resultaterne af disse drøftelser skal magistratsafdelingerne - i forbindelse med fremsendelsen af afdelingernes budgetforslag i maj - redegøre for eventuelle ændringer af budgetmålene som følge af dialogen med udvalgene.

Magistratsafdelingernes budgetbidrag og den budgetlagte målopfyldelse skal i overensstemmelse med gældende principper for budgetudarbejdelsen ligge inden for den givne budgetramme.

Budgettet fremsendes i FirstAgenda ligesom det lægges på kommunens hjemmeside.

Budgetlægningen for 2022 vil blive afrundet med en evaluering i Økonomiudvalget og Magistraten.

10. Udgangspunktet for budgetlægningen

Udgangspunktet for budgetlægningen er en videreførelse af de allerede givne driftsbevillinger i det sidste overslagsår. Ved anlægsrådighedsbeløb skal der tages stilling til det nye overslagsår i budgettet. Det nye overslagsår ved budgetlægningen for 2022 er budgetåret 2025.

På anlægsområdet reserveres der anlægsbeløb vedrørende byudviklingsprojekter, ligesom der optages en række beløb i de enkelte magistratsafdelinger. Det drejer sig fortrinsvis om videreførelsen af anlægsbevillinger med driftsmæssig karakter (KB-bevillinger) samt beløb, der følger af den 10-årige investeringsplan for 2024-2033.

11. Fremskrivning af budgettet

Budgettet pris- og lønfremskrives ved, at der for den enkelte sektor tages udgangspunkt i fordelingen mellem løn og øvrig drift på udgiftsarterne i det seneste regnskabsår. Der udregnes en fremskrivningsprocent for de enkelte decentraliserede rammer ved, at løndelen i de enkelte rammerne fremskrives med kommunens egen beregnede lønfremskrivning, mens øvrig drift fremskrives med KL's prisfremskrivning. Disse to vægtes sammen til en samlet fremskrivningsprocent for den enkelte sektor.

12. Reservation af serviceramme til uforudsete udgifter

I de senere års aftaler om kommunernes økonomi har op til 3 mia. kr. af bloktilskuddet til kommunerne været betinget af, at kommunerne under ét overholder aftalen om serviceudgifter i hhv. budget og regnskab. Set i det lys er det derfor vigtigt, at magistratsafdelingerne budgetterer så realistisk som muligt, herunder budgettering af forbrug af opsparing.

Det foreslås, at der i budgetlægningen for 2022 reserveres minimum 50 mio. kr. serviceramme til uforudsete merudgifter. Reservationen vil blive set i sammenhæng med magistratsafdelingernes budgetterede forbrug af opsparing. Der vil ikke være tale om en finansieret forbrugsmulighed, men alene om en reservation af servicevækstramme til at imødegå unødige opbremsninger midt i budgetåret for at undgå sanktioner.

Om nødvendigt - for at overholde servicerammen - vil der blive stillet krav om tvungen opsparing fordelt efter rammerne på de styrbare områder. En sådan tvungen opsparing forventes langt hen ad vejen at kunne klares ved at nedsætte forbruget af opsparing fra tidligere år. Det er derfor vigtigt, at afdelingerne lægger et realistisk budget for det forventede forbrug af opsparing.

Hvis serviceudgifterne ved den endelige budgetvedtagelse ligger under vækstrammen, er Budget og Planlægning i lighed med tidligere år bemyndiget til at forøge den ovenfor omtalte reservation af servicevækst-ramme til forbrug af decentral opsparing. Dette vil ske inden for de regler, som er fastsat af Økonomi- og Indenrigsministeriet.

13. Tilpasning af anlægsudgifterne

I de sidste fire års aftaler mellem KL og regeringen om kommunernes økonomi er 1 mia. kr. af bloktilskuddet betinget af, at kommunerne i budgettet under ét overholder den aftalte anlægsramme. Samtidig fremgår det af aftalerne, at Regeringen og KL er enige om, at det er en central forudsætning for økonomiaftalerne, at den aftalte kommunale anlægsramme overholdes i både budgetterne og regnskaberne.

Anlægsrammerne og de senere års høje anlægsudgifter i Aarhus Kommune betyder, at Borgmesterens Afdeling i budgetlægningen vil følge anlægsudgifterne nøje.

14. Læsevenlige bilag til Magistratens budgetforslag

For at gøre materialet vedrørende budgettet læsevenligt, vil bilagene til Magistratens budgetforslag blive præsenteret via et resume på maksimum to sider.

Bilag 2 til 4 - der blandt andet beskriver budgetforudsætningerne og udviklingen i udgifterne i budgettet - vil bevare deres hidtidige form. Analyser og rapporter vil blive vedlagt som baggrundsmateriale i deres fulde længde.

15. Faseopdelt budgetlægning

Der er tradition for, at KL i budgetlægningen arbejder med den såkaldte faseopdelte budgetlægning. Den faseopdelte

budgetlægning betyder blandt andet, at alle kommuner skal fremsende budgettal inden den endelige vedtagelse af budgetterne. Formålet med dette er at give kommunerne mulighed for at justere budgetterne i tilfælde af, at kommunerne under ét ikke overholder den aftale, som KL indgår med regeringen.

I lighed med de seneste år bemyndiges Borgmesterens Afdeling til at indberette Magistratens budgetforslag til KL, som et foreløbigt budget til anvendelse i den faseopdelte budgetlægning.

16. Administrativ proces for budgetlægningen

Borgmesterens Afdeling har bemyndigelse til at tilrettelægge den administrative proces for budgetlægningen, herunder udarbejdelsen af budgetinstruktionen. I budgetinstruktionen fastlægges blandt andet de rentesatser og pris- og lønskøn, som anvendes i budgetlægningen.

17. Tekniske budgetændringer

De ændringer til budgettet, som har teknisk karakter, vil blive indarbejdet i afdelingernes budgetforslag, som behandles i Magistraten medio juni.

18. Løbende tilpasninger af budgettet

Det foreslås, at magistratsafdelingerne - i lighed med de seneste års budgetlægning - bemyndiges til løbende at tilpasse budgettet teknisk til rammen. Sådanne tilpasninger har ikke betydning for den samlede økonomi.